

ним з головних аспектів формування професійної спрямованості та завдань підготовки лікарів до професійної діяльності. Наведені нами технології мають забезпечити ефективну взаємодію студентів між собою та з викладачами, сприятимуть їхньому професійному розвитку й формуванню професійної спрямованості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кондратенко П.Г. Практическая подготовка будущего врача: желаемое, реальность, возможные перспективы / П. Г. Кондратенко // *Університетська клініка*. – 2006. – № 1 – 2. – Том 2. – С. 3 – 7.
2. Значення міжпредметних зв'язків у професійній підготовці студентів медичного факультету / Г.В.Василенко, О.В.Ганчева, О.В.Демиденко [та ін.] // *Запорозький медичинський журнал*. – 2008. – № 1. – С. 183 – 184.
3. Формирование психологической готовности молодежи к медицинскому труду / В. И. Ороховский, И. С. Витенко, Г.П.

Кондратенко. [и др.] – К.: Вища школа Головне вид-во, 1989. – 88 с.

4. Ильницкая И.А. Проблемные ситуации и пути их создания на уроке / И. А. Ильницкая. – М.: Знание, 1985. – 80 с.
5. Шухов В.С. Вопросы непрерывного медицинского образования (проблемно-ориентированное обучение) / В.С.Шухов, Н.Н.Володин, А.Г.Чучалин, Р.Г.Уэзра // *Лечащий врач*. – 2000. – № 3.
6. Ситуационный анализ, или анатомия кейс-метода / Под ред. д-ра социол. наук, проф. Сурмина Ю.П. – К.: Центр инноваций и развития, 2002. – 286 с.
7. Ситуаційна методика навчання: український досвід. Збірник статей / Упор. О. Сидоренко, В.Чуба. – К.: Центр інновацій та розвитку, 2001. – 192 с.
8. Уваркіна О. Специфіка гуманітарної підготовки студентів вищих медичних закладів освіти / О. Уваркіна // *Освіта і управління*. – 2002. – № 2. – Т. 5. – С. 183 – 186.
9. Наумов Л.Б. Характеристика и значение деловых игр в медицине / Л. Б. Наумов // <http://hippocrate.narod.ru/h/harakteristika.htm>
10. Воронов М.В. Совершенствование профессиональной подготовки студентов высших медицинских учебных заведений в педагогическом наследии Н.И.Пирогова / М. В. Воронов, С. Г. Петров // *Український журнал клінічної та лабораторної медицини*. – 2007. – № 1. – С. 3 – 9.

Неловкіна-Бернал О.А. Роль методів активного обучения в формировании у студентов-медиков профессионального (клинического) мышления

Резюме. Определено место и роль методов активного обучения в развитии профессионального (клинического) мышления. Рассмотрены возможности реализации этих заданий на начальном этапе обучения.

Ключевые слова: профессиональное (клиническое) мышление, методы активного обучения, начальный этап обучения

Nelovkina-Bernal O. The role of active learning in shaping students' medical professional (clinical) thinking

Summary. The place and the role of the active teaching methods in developing of professional (clinical) thinking have been determined. The possibilities of implementation of these tasks in the initial stage of the training have been considered.

Keywords: professional (clinical) thinking, active teaching methods, initial stage of training

Рецензет: проф. Смірнов С.М.

УДК 61:608.3

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПАТЕНТУВАННЯ ОБ'ЄКТІВ ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ У ГАЛУЗІ МЕДИЦИНИ

Степаненко В.В.¹, Борзенко І.О.²

¹ - *Кафедра фізіології, ДЗ «Луганський державний медичний університет», м. Луганськ, Україна*

² - *Кафедра фармакології НМУ ім. О.О. Богомольця, м. Київ, Україна*

Резюме. Означене місце та роль методів активного навчання у розвитку професійного (клінічного) мислення майбутніх лікарів. Розглянуті можливості реалізації цих завдань на початковому етапі навчання.

Ключові слова: професійне (клінічне) мислення, методи активного навчання, початковий етап навчання

Актуальність. У сучасному світі науково-дослідна діяльність є основою складовою інноваційної діяльності та основним чинником зростання доходів на душу населення у довготривалій перспективі. Одним з результатів інноваційної діяльності є інтелектуальна власність, як комерційне застосування науково-творчої думки [1]. Макроекономічна ефективність комерціалізації інтелектуальної власності, згідно сучасних теорій ендегенного зростання, залежить від урядової політики, зокрема

від охорони інтелектуальної власності [2]. Однак, результатом різноманітності сфер діяльності людини, що так чи інакше пов'язані з інтелектуальною власністю є виникнення та досить швидка еволюція можливостей реалізації різних форм інтелектуальної власності (патентів, авторських прав, знаків для товарів та послуг, ноу-хау, раціоналізаторських пропозицій та ін.) [3]. Тому вищезазначена необхідність охорони інтелектуальної власності є деякою мірою проблематичною для багатьох країн

в плані своєчасної модернізації законодавства як у сфері інтелектуальної власності так і в суміжних сферах права. Для України зазначена проблема є особливо актуальною. Причиною є докорінне змінення структури економіки України протягом останніх двадцяти років, як пострадянської країни та, зокрема, зміни в усвідомленні поняття власності на загальносуспільному рівні. Перебудова українського соціуму безпосередньо відбилася і у сфері права інтелектуальної власності, перш за все в осмисленні сутності та трактуванні призначення форм інтелектуальної власності: якщо при Радянському Союзі адміністративно-законодавча система забезпечувала реалізацію перш за все немайнових прав автора (за рахунок чого підвищувався соціальний статус автора), то в сучасному розумінні – наголошується на реалізації майнових прав авторів, тобто комерціалізації об'єктів права [4]. Досвід розвитку світової економіки засвідчив, що отримання прибутку є потужним стимулом у впровадженні інвестиційної діяльності та як результат

економічного зростання. У свою чергу інноваційний розвиток медицини, як наукоємної та високотехнологічної галузі безпосередньо залежить від стану системи охорони об'єктів промислової власності та ефективності їх комерційної реалізації. Враховуючи актуальність вищезазначеної проблеми основною **метою даної роботи** є аналіз загальних тенденцій комерціалізації об'єктів права інтелектуальної власності в області медицини України.

Для галузі медицини питання охорони об'єктів промислової власності, в тому числі патентування, є актуальними. Кількість патентів виданих в галузі медицини становить питомий відсоток від загальної кількості патентів, які щорічно реєструються в Україні (таблиця 1) [5]

Тому, можна припустити що з великою долею вірогідності, загальні тенденції України у сфері патентування об'єктів промислової власності та їх комерційної реалізації відображають тенденції патентування і в окремій галузі медицини.

Таблиця 1

Пріоритети розподілу патентів за класами МПК

Відсоток патентів за класами МПК	Період звітності				
	2006	2007	2008	2009	2010
A61: Медицина або ветеринарія, гігієна	16.3%	17.8%	13.3%	12.2%	12.4%

Стосовно питання комерціалізації об'єктів права інтелектуальної власності в Україні, то деякі висновки можна зробити на основі щорічних звітів Державного департаменту інтелектуальної власності [Ошибка! Закладка не определена.]. Так згідно офіційного звіту за 2010 рік (на мо-

мент написання статі звіт за 2011 рік був ще не оприлюднений) загальна кількість чинних патентів за період 2006 – 2010 включно знизилася приблизно з 32 до 24 тисяч, при цьому щорічно Департаментом видається близько 4 тисяч патентів (таблиця 2).

Таблиця 2

Динаміка кількості виданих та чинних патентів

Вид охоронного документу	Період звітності				
	2006	2007	2008	2009	2010
Кількість виданих патентів на винахід	3698	4058	3832	4002	3874
Кількість чинних патентів на винахід	32438	28568	26929	24651	24617
Кількість виданих патентів на корисну модель	8268	9215	9282	8391	9405
Кількість чинних патентів на корисну модель	18489	25210	30382	33575	35259

Стосовно корисних моделей ситуація дещо інша: по перше – щорічна кількість виданих патентів на корисну модель в два

рази більша ніж патентів на винахід, по друге – кількість чинних патентів на корисні моделі за період 2006 – 2010 роки збі-

льшилася у два рази (з ≈ 18 до 35 тисяч) однак треба зазначити, що на тлі постійної кількості виданих патентів на корисну модель (близько 8-9 тисяч щорічно) приріст кількості чинних патентів стрімко падає. Так приріст чинних патентів на корисну модель у 2007 у порівнянні з 2006 становить 6721 патентів за рік, а в 2010 у порівнянні з 2009 – тільки 1684, тобто щорічний приріст чинних патентів на корисну модель впродовж вищезазначеного періоду скоротився майже в чотири рази. Така динаміка може свідчити про те що патентовласники не підтримують чинність зареєстрованих патентів на винаходи та корисні моделі.

Стосовно процесу використання майнових прав то, опосередковано, комерційну привабливість патентів на винахід та корисну модель можна оцінити згідно кількості відомостей внесених до державних реєстрів про договори, щодо розпорядження майновими правами промислової власності.

Оцінюючи абсолютні показники (таблиця 3) можна зазначити позитивну динаміку кількості договорів щодо розпорядження майновими правами як на винаходи, так і на корисні моделі. Крім того динаміка відносних показників, (розрахованих у відсотках, як індекс співвідношення кількості зареєстрованих договорів щодо розпорядження майновими правами до загальної кількості чинних патентів) також є позитивною. Для патентів на винахід індекс становить: у 2006 році - $\approx 6.9\%$, а у 2010 - вже приблизно 12%. Для патентів на корисну модель ці показники становлять: у 2006 році – 1%, а у 2010 – 2%. Наведені показники наочно демонструють більшу комерційну привабливість для ліцензіатів патентів на винахід, ніж на корисну модель. Така різниця, скоріш за все, може бути пояснена особливостями надання охорони цим об'єктам промислової власності [6].

Таблиця 3

Кількість відомостей внесених до державних реєстрів про договори, щодо розпорядження майновими правами

Кількість відомостей за видами патентів	Період звітності				
	2006	2007	2008	2009	2010
на винаходи	2256	2442	2598	2890	3113
на корисні моделі	195	342	496	642	839

Так, згідно з статті 7, Закону України “Про охорону прав на винаходи і корисні моделі” патентоздатність винаходу обумовлена винахідницьким рівнем, новизною та придатністю до використання у промисловості, а корисна модель є патентоздатною за наявності тільки двох останніх умов. Таким чином, відсутність винахідницького рівня опосередковано може вказувати на меншу наукоємність розробки, що, як правило, знижує конкурентну здатність винаходу за рахунок низького потенціалу формування додаткової вартості [7] у процесі інноваційного впровадження винаходу. Також, можливо, ліцензійна привабливість патентів обумовлена біль довготривалим строком охорони патенту (для корисної моделі він становить – 10 років, а для винаходу – 20) [Ошибка! Закладка не определена.].

Ще однією особливістю зростання вищезазначеного “індексу” використання

майнових прав на винаходи обумовлюється двома процесами: з одного боку позитивним – зростанням абсолютної кількості зареєстрованих договорів, щодо розпорядження майновими правами (табл. 3), а з іншого - зменшенням загальної кількості чинних патентів на винаходи (табл. 2), що безумовно є негативним явищем.

Окрім загальних тенденцій патентування винаходів та корисних моделей в Україні, які, у той чи іншій мірі, відбивають тенденції патентування і в галузі медицини, деякі висновки можна зробити на основі аналізу пріоритетів розподілу заявок за класами МПК [Ошибка! Закладка не определена.].

Відсоток заявок для отримання патенту на корисну модель у галузі медицини у співвідношенні до загальної кількості заявок коливається приблизно у межах 16 – 19%. При цьому відсоток заявок поданих

від національного заявника складає приблизно 98% (таблиця 4).

Таблиця 4

Пріоритети розподілу заявок за класами МПК

Пріоритети розподілу заявок		Звітний період				
		2006	2007	2008	2009	2010
Корисні моделі	Кількість у класі А61: Медицина або ветеринарія, гігієна	1579	1642	1979	1735	1728
	Кількість від національних заявників	≈ 98%				
	Згальна кількість	8171	8870	9600	9208	10685
Винаходи	Кількість у класі А61: Медицина або ветеринарія, гігієна	732	707	715	566	572
	Кількість від національних заявників	289	234	238	196	231
	Загальна кількість	5930	6163	5697	4815	5312

Відсоток заявок для отримання патенту на винахід у галузі медицини у співвідношенні до загальної кількості заявок коливається приблизно у межах 10 – 12%. Але, у порівнянні з ситуацією з заявками на корисну модель, де більша частка заявок належить вітчизняному винахіднику, відсоток від національного заявника на винахід становить лише 33 – 40% від загальної кількості заявок поданої у класі А61.

Крім того, звертає на себе увагу зменшення питомої ваги щорічно виданих патентів в галузі медицини у співвідношенні до загальної кількості патентів на винахід (табл. 1).

Таким чином, на основі зазначених особливостей у сфері охорони промислової власності можна зробити деякі **висновки**:
 1. Патентування об'єктів промислової власності у галузі медицини характеризується найвищими показниками у порівнянні з іншими галузями, що опосередковано характеризує наявність потенціалу до впровадження наукоємних розробок.

2. З іншої сторони, національний винахідник орієнтований на отримання охоронних патентів з низькою ліцензійною здатністю і відповідно з низькими можливостями отримання доходів від інновацій, на

відміну до закордонних винахідників, які орієнтовані на отримання в Україні патентів на винаходи, що є більш ліцензійно привабливими.

3. Переорієнтація вітчизняного винахідника на патенти корисної моделі відповідно призводить до зменшення кількості чинних патентів на вихід, що, зменшує загальну конкурентну здатність винаходів за кордоном.

ЛІТЕРАТУРА

1. Каміл Ідріс Інтелектуальна власність – потужний інструмент економічного зростання / Каміл Ідріс ;[переклад з англійської] – К.:Укрпатент,2010. – 371с.
2. Синед Волш Теорія ендогенного зростання [Електронний ресурс] / Волш Синед;[переклад з англійської] – Режим доступу : www.tconomics.nuigal-way.ie
3. Гроссман Г. Ендогенна інновація в теорії зростання[»] / Г. Гроссман , Е. Хелпман // Журнал економічних перспектив. – т.8№1. – 1994. – С.27 - 39
4. Гарстен Фінк Загальні тенденції ІВ: матеріали Інтернет конференції [“Права ІВ та економічний розвиток”],(27 квітня -15 травня 1998) - Режим доступу: www.vita.org/technet/iprs
5. Звіт Державного департаменту інтелектуальної власності [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://sips.gov.ua/ua/year_reports.html
6. Закон України “Про охорону прав на винаходи і корисні моделі” : за станом на 1 січня 2012р./ Верховна Рада України. — Офіц. вид. — К. : Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, N 7, С.32. - Режим доступу: [http:// zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3687-12](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3687-12)
7. Варшавский А.Е. Наукоёмкие отрасли и высокие технологии: определение, показатели, техническая политика, удельный вес в структуре экономики России / А.Е. Варшавский // Экономическая наука современной России. 2000. №2. – 32 – 46с..

Степаненко В.В., Борзенко И.А. Основные тенденции патентования объектов интеллектуальной собственности в области медицины

Резюме. В статье рассмотрены некоторые тенденции в сфере права интеллектуальной собственности. Проведен анализ динамики показателей патентования изобретений в области медицины. Результаты базируются на сравнении показателей приведенных в ежегодных статистических отчетах ГД интеллектуальной собственности.

Ключевые слова: интеллектуальная собственность, патентование, медицина

Stepanenko V.V., Borzenko I.A. Main patenting trends of intellectual property in the medicine

Summary. The article describes some intellectual property trends of Ukraine. The patenting dynamics of medicine invention are analyzed. Results are based on a comparison of performance data given in the annual statistical reports of the State intellectual property service of Ukraine.

Keywords: intellectual property, patenting, medicine

Рецензет: проф. Лузін В.І.